

Redacția și Administrația:

Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimitte tot felul de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Un număr 10 fileri.

ADEVĂRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe 1 an — — — — 2 coroane
Pe 1/2 an — — — — 1 coroane

Pentru străinătate:

Pe 1 an — — — — 3 coroane

Pentru America:

Pe 1 an — — — — 1 dollar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaiete pentru poporul muncitor roman.

Redactata de un comitet.

Apare in prima Vineri dupa 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Lămurire.

Este de lipsă să aducem la cunoștința tov. cari n'au luat parte la congres cât și delegaților cari au luat parte la desbaterile congresului, cari au fost întrerupte din mersul lor și au fost conduse în așa direcție, care au fost peste puțină de clarificat.

Cauza că lucrurile s'au petrecut astfel, este, că tov. D. S. Ștrengar, cu unii tov. din provincie au adus următoarea propunere:

Propunem, ca cu începere dela 1 Februarie st. n. 1911, foilele partidului socialdemocrat ce apar în limba română „Adevărul“ și „Glasul Poporului“ să apară în Lugoj săptămânal, ca urmare a acestei propuneri și redacția și administrația să fie în Lugoj.

Propunerea sus citată au susținut-o tov. Sava Ș. Demian prin următorul comentariu:

Că el a fost personal la comitetul central al partidului socialdemocrat, cu care au hotărât că-i va da foaia s'o ducă în provincie și că-i dă tot sprijinul necesar ca dela 1 Februarie s'o scoată foaie săptămânală.

Comitetul vechi regnicolar n'au dat crezământ acestei hotărâri și astfel nici nu a putut să consintă cu propunerea de sus, deși chiar și părerea lui este aceea căci în provincie să fie centrul mișcării noastre, dar pentru timpul de față n'o găsește destul de asigurată.

Și de oare-ce însuși comitetul regnicolar au discutat oficial cu comitetul central al partidului în chestia foii săptămânale, avea informațiuni sigure și oficiale, că partidul deocamdată nu va da sprijinul necesar foii săptămânale. Pe baza aceasta au negat propunerea lui Demian și mai cu seamă au pus-o la îndoială căci au crezut, că e imposibil ca partidul central să nu dea comitetului regnicolar tocmai acele lucruri pe cari în dos le dă altei persoane străină de comitet.

Pe baza aceasta comitetul regnicolar au ocupat următoarea poziție: Dacă într'adevăr există această hotărâre între comitetul central și Demian, fie ne alăturăm de propunere, dar numai cu următorul adaus:

Foaia numai atunci va merge în provincie, dacă se dovedește, că partidul central au hotărât se meargă în provincie, și se apară săptămânal.

Fiindcă lucrurile au fost fără puțință de a se clarifica în fața congresului, au rămas ca să se clarifice înaintea comitetului central. Astfel, că în seara de 13 Ianuarie, împreună cu secretariul partidului, tov. Demian și comitetul vechi au ținut ședință unde s'au clarificat lucrurile, astfel, că secretarul central au spus că între comitetul central și tov. Demian nu există nici o hotărâre și aceasta ne-o documentează prin următoarea declarațiune:

Tovarășii, cari au luat parte la congresul trecut românesc, m'au adus următoarea încunoștințare, că astfel de declarațiuni s'au petrecut la congres, după cari s'au făcut stabiliri cu comitetul partidului central seau cu secretariul, în direcția aceea, ca foaia românească să se ducă în provincie, să se prefacă în foaie săptămânală și că comitetul central al partidului

să se îngrijească de necesitatea cautiunii. Față de aceasta cel mai hotărât declară că, cu toate că mi-am exprimat acele păreri private față de mai mulți tovarăși români, că ar fi mai bine din punctul de vedere al mișcării românești, că atât foaia cât și comitetul regnicolar să funcționeze în provincie. Dar astfel de stabiliri nu s'au petrecut până acum cu nimeni și astfel de hotărâri nu s'au adus din partea comitetului central al partidului.

Intre altele mai declar, căci și cu ocazia amintitelor vorbiri private, ce am avut între alții și cu tov. Ștrengar, întotdeauna pe comitetul regnicolar român l'am numit ca acel for competent care iese îndatorat din partea lui de a clarifica astfel de chestiuni înainte de a să face vre-o stabilire definitivă cu comitetul central. Budapesta, 13 Ianuarie 1911.

Buchinger Manó, secretar de partid.

De oare-ce tov. Demian pentru ași împuternici comentariul la propunerea lui, au susținut că și tovarășul I. Mihut au luat parte la consfătuirea aceea, când secretariatul central au hotărât să ducă foaia și comitetul în provincie.

Față de acest neadevăr tov. Mihut dă următoarea declarațiune:

După-cum am fost încunoștințat din partea tov. cari au luat parte la congresul nostru trecut, ținut în Sibiu, că am fost acuzat de tov. Demian precum că și eu ași fi luat parte la consfătuirea aceea cu secretariul partidului central, unde s'ar fi hotărât că foaia să fie dusă în provincie și comitetul regnicolar.

Insă după-cum s'au constatat la ședința de Vineri seara 13 Ianuarie care sau ținut la partidul central unde am fost de față și tov. Demian, că astfel de hotărâri nu s'au adus, totdeodată și declarațiunea secretarului partidului ne dovedește aceasta. Deci se înțelege dela sine căci eu nu știam nimic de astfel de hotărâri pe cari sau bazat tov. Demian, iar pe mine m'au amintit în discuții pur și simplu numai pentru aceea ca propunerea să-i reușească la votare, pentru care eu protestez sus și tare în contra astfel de acuzări fără de nici un drept.

Ioan Mihut.

Din declarațiunile acestea urmează, că toți tovarășii să constate întru-cât au avut dreptate comentariul tov. Demian când a adus propunerea înainte.

De aici urmează să constate tovarășii că sprijinul pe care l'au amintit tovarășii la congres, că-l va căpăta dela partid ca să facă foaia săptămânală nu are să-l capete fiindcă n'au fost promis.

Astfel tov. poate să se convingă că tov. Demian n'au mers pe-o cale dreaptă și de aici urmează că pe baza adausului la propunerea lui foaia și comitetul trebuie să rămână și pe mai departe în Budapesta.

Dar fiindcă noi voim să luăm în serios părerile d-voastră, vă cerem ca să vă spuneți părerile în scris, se rămână foaia și comitetul și pe mai departe în Budapesta sau se meargă în provincie? Și această părere se cere dela tov. cari au fost trimiși ca delegați și dela secțiuni. În timp de 14 zile rugăm pe tov. să-și de-a părerile la redacțiunea foilor noastre.

„CUVANTUL GROFILOR“ În fața Curții cu jurații.

— Tovarășii Deac-Cristea condamnați. — 5 săptămâni temniță de Stat. — 200 coroane amendă. —

Martii în 17 Ianuarie 1911, s'a pertractat în fața Curții cu jurații din Budapesta procesul intentat contra tovarășilor *Ladislau Deac* și *Aurel Cristea*, pentru foaia volantă „Cuvântul grofilor“, care a apărut în limba maghiară și română, cu ocaziunea prezentării actualului guvern *Khuen-Héderváry* în casa magnaților, precum cu ocaziunea ținerii discursului despotie ținut tot în casa magnaților de reacționarul conte Ștefan Tisza, care a chemat grofii (magnații) să se organizeze din răspuțeri în contra drepturilor poporului, ca acesta să nu poată ajunge nici-când la dreptul de vot universal, egal, direct și secret.

Astea au dat atunci naștere edării foaiei volante „Cuvântul grofilor“ în mai multe sute de mii de exemplare în limba maghiară și română, împrăștiindu-le peste întreaga țară între popor, arătând, că grofii sunt cei mai mari dușmani ai poporului, ei sunt aceia cari au adus țara și poporul la sapă de lemn, precum trăese ca niște adevărați trântori, prin a nu face nimic, decât a dicta de prin fotoliurile ministeriale de guvernământ, milioanele de albine muncitoare, cari prin sudoarea sângerândă și prin traiul mizerabil susține la înălțimea guvernării pe trântorii grofi.

Precum foaia volantă deschide ochii poporului, chemându-l la organizare, întocmai cum Tisza a chemat magnații la luptă în contra poporului, întocmai așa a chemat foaia volantă poporul la luptă în contra grofilor.

Insă vorbirea contelui Tisza nu a fost incriminată, pentru-că și el a agitat clasa de sus, contra clasei de jos. Insă vițe-versa foaia volantă „Cuvântul grofilor“, n'a agitat clasa de jos, în contra clasei de sus, decât a spus adevărul pe față, care în ochii procurorilor regești, înseamnă agitație atunci, când ai curajul a scrie sau a vorbi, despre durerea, suferința și mizeria poporului.

De aceea foaia volantă „Cuvântul grofilor“ în amândouă limbile au fost confiscate, precum s'a intentat proces, pentru cea maghiară în contra tov. *Ladislau Deac*, iar pentru cea română în contra tovarășului *Aurel Cristea*, care proces s'a pertractat Martii, în 17 Ianuarie 1911, în fața Curții cu jurații din Budapesta.

Ca apărător a fost harnicul avocat din Budapesta tov. *Dr. Armin Ladányi*.

După vorbirile de acuză și apărare, jurații se retrag, și declară pe acuzați de vinovați, iar tribunalul condamnă, pe tov. *Ladislau Deac* la 14 zile temniță de Stat și 100 coroane amendă, iar pe tov. *Aurel Cristea*, fiindcă a mai fost condamnat pentru agitație, îl condamnă la 21 zile temniță de Stat și 100 coroane amendă.

Acum rămâne ca tovarășilor condamnați să li-se înmaneze chemarea dela direcțiunea temnițelor dela Vaț, spre a-și implini pedeapsa.

Zavor.

Parlamentul muncitorimeii române din Ungaria.

— Al VI-lea congres socialdemocrat român, oprit de autoritățile sibiene. — Congresul totuși s'a ținut. — Piesă teatrală confiscată. — Mare adunare de protestare în Sibiiu. —

Cu litere de aur va fi scris în istoria universală, greutatea cele mari, ce a avut de întâmpinat și de data asta, reprezentanții proletariului român din Ungaria, în praznicul Crăciunului.

Reprezentanții proletariului român din Ungaria, s'au strâns ca de obicei la sfat, (congres) în fiecare an odată, ca să se sfătuiască ce au de făcut pe viitor și să-și spună plângerile (jalbele) unui popor de trei milioane și mai bini de — proletari români.

Insă durere, că guvernării țării prin supușii lor, prin influința murdară a clericalismului român, autoritățile Sibiene, *calcă în picioare dreptul de întrunire, cucerit prin vărsarea unei mări de sânge, scurs din corpurile moșilor și strămoșilor noștri și — opresc ținerea congresului.*

Insă reprezentanții proletariului român din Ungaria sosiți în Sibiiu, măhniti până în adâncul inimii de această mare nedreptate, se hotărâră că congresul au să-l țină chiar și atunci, dacă lanțurile și temnițele îi vor aștepta.

Și se puseră la sfat, într'o mare sală a unui Restaurant din Sibiiu, și se sfătuiră două zile întregi — și-o noapte.

Plânsu-s'au (jălbuit), căci numai e de trăit în țara asta, cei săraci sunt subjugați, exploatați, batjocoriți de toți cei mari ce să țin stăpâni — pe țară și pe muncă.

S'au mai sfătuit cum trebuie organizat proletariatul român mai ușor pe viitor, precum întărirea pressei, lupta în contra dușmanilor noștri, etc., despre cari dăm rapoartă mai pe larg la vale.

Insă nu-i destul, că numai congresul ni-l'au oprit, ci autoritățile au confiscat chiar și piesa teatrală „In ajun“, de Leopold Kampf, pe care tovarășii Sibiieni, au voit s'o predea cu ocazia aranjării petrecerii în onoarea delegaților sosiți la Sibiiu. Insă nu putem trece cu vederea energia cu care au luptat tovarășele *Elena Crișan, Maria Crișan și Maria Avrigean*, cari s'au dus ca niște eroice atât la căpitanul de poliție, cât și la vitegeșpan și-au protestat energie contra acestei nedreptăți, pe cari autoritățile, cu nici un preț n'au voit să conceadă predarea piesei. Tovarășii și tovarășele au fost deja în curat de unde bate vântul, niște fâmpii de pe la reuniunea clericală a meseriașilor români din Sibiiu, ar fi jucat rolul murdar de tradare. Și numele acestora nu merită să mângim foaia noastră. Insă noi punem întrebarea cizmarului-tipograf Dumitru Axente din cizmaria-tipografie metropolitană din Sibiiu, de unde a știut el încă dimineața, să vorbească cu însuflețire și bucurie nespuse de mare, prin cizmaria buchilor, că piesa socialistilor va fi confiscată și nu vor avea reușită? Iată, cuiu iasă din sac, dăm cu bănuiala de unde bate vântul. Să nu uităm, că acest descreerat cizmaș, rușinea tipografilor români organizați, face parte din banda matadorilor ce conduc pe membrii reuniunii meseriașilor români din Sibiiu în întunecimea prostiilor. Nu mai e lipsă de comentariu aici, pe cari să-i tragem la răspundere, începând dela cel mai mare cap clerical, președinte al reuniunii meseriașilor români din Sibiiu, etc., până la cel din coadă, axente, toți vor tăgădui.

Insă cu toate, că timpul a fost scurt, tovarășii și tovarășele noastre, în ciuda busumflațiilor în timp de două zile au învățat o altă piesă „Soare cu ploaie“, pe care au predat-o splendid de bine, și-au îndestulit

pe deplin, atât pe delegați cât și pe publicul prezent.

Mai un lucru de mare însemnătate pe care încă nu-l putem trece cu vederea, e marea adunare de protestare, pe care o am ținut în trei limbi, în fața mai multor sute de oameni, Duminecă în 8 Ianuarie, după amiazi la 2 ore, în marea sală dela „Unicum“.

Ordinea de zi a adunării a fost: *Dreptul de întrunire în Ungaria, votul universal și presa*, pe cari le-a referat următorii tovarăși: În limba germană tov. *Traian Novac* (Timișoara), în limba română tovarășii *Sava S. Demian* (Lugoj) și *Aurel Cristea* (Budapesta), în limba maghiară tov. *Ioan Flueraș* (Budapesta). Toți patru oratori prin vorbirile lor aprige, au înfierat aspru purtarea ticăloasă a autorităților și a mizerabililor trădători. Ocupându-se totodată pe larg și cu votul universal și cu presa socialistă. În cele mai multe rânduri oratorii au fost întrerupți de furtunoasele aplause ale publicului prezent. La sfârșit tov. *Aurel Cristea* cetește o moțiune, prin care adunarea de protestare înfierează aspru purtarea ticăloasă a autorităților, calcând în picioare dreptul de întrunire, dreptul cetățenilor din Ungaria, și chemă la luptă sub drapelul socialdemocrației, atât pe cetățeni, cât și pe muncitorimea Sibiului. După care președintele adunării *Karol Czej*, printr'un discurs înflăcărat declară adunarea de închisă. Lumea s'a depărtat între sunetul cântecului Marseilleisei.

Urmează raportul despre decurgerea congresului.

ZIUA ÎNTĂIU.

— Sâmbătă, 7 Ianuarie, după amiazi. —

În numele comitetului regnicolar tov. *Pavel Buciumean* salută pe delegații congresului și recomandă de președinți pe următorii tovarăși: *Teodor Onișor* (Blaj), *Sava S. Demian* (Lugoj), *Petru Breznican* (Hunedoara), *Ioan Flueraș* (Budapesta); iar de notari pe tovarășii: *Aurel Cristea* și *Olimpianu* (Budapesta). Congresul primește unanim prezidiul.

Tov. președinte de vârstă *Teodor Onișor*, printr'o vorbire istorică arată greutatea prin care a trecut mișcarea românească din Ungaria, și-și exprimă bucuria, că vede mai odată strânsi la un loc, un număr atât de însemnat de delegați din toate colțurile țării, cari se reprezintă un popor de peste 3 milioane de proletari români. Doresc congresului reușită deplină. (Aplause furtunoase.) Apoi declară congresul de deschis și predă președinția tov.

Sava S. Demian, care printr'o scurtă vorbire dă știre delegaților, că congresul e oprit din partea autorităților, însă pentru aceea noi îl vom ținea în cea mai mare ordine și liniște. Urmează punctul prim al ordinei de zi

Darea de seamă a comitetului regnicolar,

pe care o referă tovarășul

Pavel Buciumean, spunând următoarele: Comitetul regnicolar de pe anul 1910 a făcut toată posibilitatea, ca mișcarea românească să progreseze, atât pe baza economică, politică și culturală. Insă a avut și foarte multe greutăți de întâmpinat. Poporul nostru românesc e ținut strâns în ghiarele clericalismului și al naționalismului șovinist. Vedem cum asupra țaranului dela țară dominează reverenda popească, iar asupra muncitorului român industrial dominează reuniunile meseriașilor, unde de toate li-se vorbește și cetește, numai de starea lor mizerabilă nici-decât. Pentru că interesul falșilor conducători e de a ținea pe muncitorul român în întunec. Banul însă îl scoate din buzunarul sârmanului muncitor, cu a căror bani, se comandă biblioteci de mii de coroane, însă astfel de cărți se procură, cari nu corespund timpului prezent, decât timpului evului mediu.

Pe muncitorul român îl țin strâns legat,

ca acesta să nu se deștepte și să se organizeze pe baza *luptei de clasă*, în cadrele partidului socialdemocrat.

Lupte mari a avut de dus comitetul regnicolar în anul acesta, cu sufletele negre. Adunări peste adunări am ținut în cele mai îndepărtate părți ale țării, unde întotdeauna clerul a fost acela, care a pus bețe în roate, însă cu toate astea nu le-au reușit, pentru că pe noi nu ne poate înfrica nimeni, noi am mers pe calea apucată, propovăduind adevărul, și demaschându-i în fața poporului de adevărați dușmani ai lui, astfel, că totuși ne-a reușit ca o părticică atât din muncitorimea agrară, cât și industrială, ca să o cucerim de adevărați luptători ai sfintei și măreței idei socialdemocrate.

Apoi continuă. Onorat congres! În acest an am înființat nu mai mult decât 28 de secțiuni românești ale partidului socialdemocrat din Ungaria. Am ținut 6 conferințe comitatense, precum am înștiințat la autorități 105 adunări populare dintre cari 70 sau ținut, iar 35 au fost oprite. Se ocupă apoi cu presa. Spune: Comitetul regnicolar, anul acesta și-a pus toată forța ca una din foile noastre să o facă ca cu data de 1 Ianuarie să apară ca foaie politică și săptămânală. Insă durere, ca toată marea agitație făcută n'am putut ajunge la rezultat dorit.

În schimb însă totuși am îmbogățit numărul abonaților cu 300 de noi abonați, care încă nu înseamnă, că am dat înapoi, decât am progresat. Precum s'a mai mărit numărul la foile ce merg la sindicate.

Se ocupă apoi cu foile volante, apeluri și afișe, între altele spune următoarele: În anul acesta comitetul regnicolar, ajutorat fiind din partea centrului, a dat mai multe foi volante, cari s'au tipărit în 150 mii exemplare, cari sau împărțit între muncitorimea română dela sate și orașe — în cinste.

Afară de astea sau făcut apeluri mai mici, pentru pregătiri de conferințe comitatense, adunări, conferințe și congres, cari încă sau tipărit în 45 mii de exemplare.

S'a făcut apoi afișe pentru a fi luate pe păreți cu ocaziunea ținerei adunărilor populare în diferite orașe și sate românești din țară, vre-o 8 mii de exemplare. Insă un lucru pe care încă nu pot trece cu vederea ca să nu-l amintesc e faptul acela, că în anul acesta nu ne-a uitat nici procurătura, astfel, că ne-a intentat două procese de presă, pentru că am agitat poporul în contra clasei de sus, precum în contra sistemului monarhic.

În Ianuarie 1910 am edat foaia volantă sub titlul „Cuvântul grofilor“, pe care o am tipărit în mai multe zeci de mii de exemplare, pe care procurătura a confiscat-o, însă nu a putut confiscă multe exemplare, de oarece deja erau trimise și împărțite între popor. Pentru care foaie a fost tras la răspundere tovarășul Aurel Cristea, întându-se proces de presă.

Al doilea proces de presă s'a intentat în contra tov. Aurel Cristea pentru articolul prim apărut în „Adevărul“ Nr. 10 din 16 Octomvrie sub titlul „Portugalia republică“. Procurătura i-a intentat proces tov. Cristea, pentru că ar fi agitat contra sistemului de azi, chemând poporul să procedeze la fel cu cel din Portugalia, să facă din Monarhie — republică.

Aș avea încă foarte multe de înșirat, însă fiindcă timpul e înaintat, trebuie să fim și noi mai scurți, rog să mi-se ia raportul la cunoștință.

Se începe

Discuția.

Primul ce ia cuvântul e tov.

Ioan Budean (Arad), care critică raportul comitetului regnicolar și nu-l ia la cunoștință.

Ioan Flueraș (Budapesta), răspunde tov. Budean.

Traian Novac (Timișoara), susține de bună critică însă tov. Budean nu are în vedere, că membrii com. regnicolar sunt

legați de munca zilnică și astfel n'au putut face mai mult.

George Grădinaru (Brașov), e contra criticii tov. Budean, însă critică comitetul, pentru-că a fost însărcinat să ducă la îndeplinire mai mult, decât a dus.

Otto Ossenkop (Budapesta) spune, că vorbirea tov. Budean nu se poate lua în serios, pentru-că a fost numai o glumă. (Preș. îl intrerupe.)

Traian Novac, critică vorbirea tov. Ossenkop.

Mai iau cuvântul și alți tovarăși, după cari urmează

Cuvântul de închidere,

rostit de tovarășul

Pavel Buciumean, care printr'o vorbire mai scurtă, răspunde și clarifică vorbirile tuturor tovarășilor ce au luat parte la discuția asupra raportului comitetului regnicolar, după care urmează

Raportul cassarului,

pe care îl referează tov.

Ioan Vițelar (Budapesta), spunând, că atunci, când comitetul nostru a luat cassa vechiului comitet în primire, a luat-o fără un ban a fi în ea, astfel că a trebuit multă jertfă materială să aducem, împreună cu câțiva tovarăși conștienți din provincie și străinătate, ca să aducem cassa la acele cifre, pe cari le vedeți tipărite negru pe alb. Arată câți bani a intrat la fondul de agitație, dare de partid etc. Apoi spune: Pe anul 1910 a intrat la cassa comitetului suma de **637 coroane și 46 fil.** Spese au fost de **496 coroane și 81 fileri.** Astfel, că a rămas în cassa suma curată de **140 coroane și 65 fil.** Deci sperăm, că tovarășii au să ne ia la cunoștință raportul, prin care se poate vedea, că comitetul regnicolar de pe anul 1910, și-a făcut datorința cu cea mai mare conștientiositate.

Urmează apoi

Darea de seamă a controlorilor, pe care o referează tov.

George Grădinarul (Brașov), care spune, că cassa a găsit-o în cea mai mare regulă.

Asupra cassei urmează

Discuția.

Primul ce ia cuvântul, e tov.

Sava S. Demian (Lugoj), care ia raportul cassarului la cunoștință, însă spune, că secțiunea din Lugoj nu 5 cor a trimis com. regnicolar, ci mult mai mult, circa 25—30 cor.

Ioan Vițelar, îi răspunde, că până în momentul de față nu s'a primit banii.

Traian Novac (Timișoara) spune, că pe viitor crede, că se va putea face mai mult, deocamdată primește raportul așa cum se află.

Otto Ossenkop (Budapesta), spune, noi nu am băgat toate speșele făcute, ci numai ce s'a dat din cassa comitetului regnicolar. Singură călătoria de agitație a tov. Cristea, făcută aproape o lună de zile prin provincie, face o sumă de aproape 400 de coroane. Apoi multe altele.

Ioan Flueraș (Budapesta), mai amintește, că pe timpul alegerilor, cu ocaziunea zilei de 1-iu Maiu, tot de partidul central s'au dat. Așadară dacă le-am fi pus și astea pe hârtie, atunci suma s'ar fi ridicat la câteva mii coroane.

Ioan Budean (Arad), face critică raportului cassarului, precum vorbirii tov. Ossenkop, după care urmează

Cuvântul de închidere

ținut de tovarășul

Ioan Vițelar (Budapesta), care printr'o scurtă vorbire răspunde la toți.

Urmează

Darea de seamă a comitetului de verificare a mandatelor,

pe care o referează tovarășul

Aurel Cristea (Budapesta), care spune: Sunt reprezentate 41 de comune cu 64 de-

legați, 12 orașe cu 23 delegați, iar organizațiunile din Sibiiu cu 13 delegați. *Laolaltă sunt reprezentați în congresul al VI-lea: 100 delegați.*

Tov. preș. pune întrebarea, dacă se ia rapoartele comitetului regnicolar la cunoștință? *Congresul ia la cunoștință.* După care tov. preș. declară discuția zilei întâiu seara la orele 7 de închisă. Totodată declară, că în onoarea delegaților, s'a aranjat pe seara asta o petrecere în sala „Unicum“ la care e de dorit să ne prezentăm în corpore.

ZIUA A DOUA.

Duminică, în 8 Ianuarie, înainte de amiazi.

Președintele, deschide congresul dimineața la orele 9 și spune, că urmează al 2-lea punct de pe ordinea zilei

Organizația politică și economică pe care îl va refera tov.

Otto Ossenkop (Budapesta), care printr'o vorbire mai lungă, arată însemnătatea organizației politice și economice spunând, că una fără alta nu pot exista. De aceea spune, că e mare lipsă să ne organizăm atât politicește cât și economiceste. Se ocupă pe larg cu organizațiunile sindicale, cari stau pe baze economice și membri lor, ce mari foloase trag în urma lor, li-se contribuie în diferite feluri ajutoare materiale, iar în al doilea rând morale. Să nu fie un muncitor român, care să nu fie membru al sindicatului seu de breaslă, fie el chiar muncitor de pământ, că tocmă și ei își au sindicatul lor. Inșă în al doilea rând, nu trebuie să uităm de organizațiunile politice, cum sunt și secțiunile noastre românești ale partidului socialdemocrat din Ungaria. Unde se află deja secțiuni alcătuite, acelea trebuie susținute și întărite, prin înscrierea de noi membri, iar unde nu se află, acolo să se alcătuiască. Căci numai organizați atît economiceste cât și politicește, vom putea ținea piept cu capitalul, guvernantii etc., pentru cucerirea unui traiu mai bun și mai omenesc. Se ocupă și cu darea de partid, care o ține de mult cotizația săptămânală de 6 fileri, propune ca pe viitor să fie numai 4 fileri. Cere se i-se ia referada la cunoștință.

Pavel Buciumean (Budapesta), dă cere următoarei

Rezoluțiuni:

Având în vedere, că conducerea împrejurărilor societății actuale se bazează, pe starea mizerabilă și neorganizată a maselor poporului muncitor.

Având în vedere, că și poporul muncitor român ieste unul din cele mai neorganizate popoare, și pentru care clasa domnitoare duce lupta cea mai mare pentru a-l împiedeca dela organizarea de clasă, întrebuițând toate mijloacele ce stau la dispoziție, în mod volnic, pentru apăsarea lui.

Având în vedere modul cum profită clasa domnitoare de slăbiciunea poporului muncitor român, întrebuițându-l ca mijloc puternic pentru a-și susține și a-și apăra prin iel, interesele ei de clasă.

Considerând, căci numai organizația economică și politică dn clasă ieste mijlocul prin care poporul muncitor român poate ajunge la definitivă eliberare de sub jugul clasei domnitoare.

Congresul al VI-lea al muncitorilor socialdemocrați români ținut în Sibiiu în zilele de 7 și 8 Ianuarie 1911, aduce următoarea hotărâre: Muncitorimea organizată trebuie să ia lupte mai cu energie pe toate căile față de clasa domnitoare, căutând să revindece toate acele rele, cari sunt cauza stărei mizerabile a poporului muncitor român, stăruind:

1. A organiza poporul muncitor român pe baze economice și politice de clasă.
2. Lupta pentru câștigarea drepturilor egale de cetățean în afacerile economice cât și politice.

3. Comitetul regnicolar să stăruiască să alcătuiască comitete comitatense, cari au datoria se organizeze cercurile din jur.

4. Comitetul regnicolar să aibă mai mult în vedere organizarea muncitorilor dela sate și a micilor industriași. Urmează

Discuția.

Primul orator e tovarășul

Constantin Folea (Streja-Cârțișoara), care între altele spune: Ca muncitor agrar la țară, totuși mi-a reușit întru-câtva de-a cunoaște socialismul. Socialismul îl pun în comparație cu un grăunte, *pe care-l sameni în pământ și care hotărât, aduce și rodul dorit.* Totasemenea trebuie să spun, că acel grăunte la noi Românii din Ungaria, sunt foile volante, *precum presa partidului socialdemocrat, care ne luminează mințile, precum ne cheamă la luptă pentru cucerirea unui viitor mai strălucit.* Precum acele foi despre cari e vorba, le-am împărțit eu și alții cu drag între popor, care totuși a avut și un mic rezultat. Deci numai înainte pe muncă, spre organizarea proletariatului român în cadrele partidului socialdemocrat.

Traian Novac (Timișoara), face un apel călduros către delegați, ca să-și pună toată puterea într'acolo, ca se organizeze pe baza atât economică cât și politică, pe toți acei muncitori neorganizați din jurul lor, precum atrage atențiunea delegaților îndeosebi, asupra muncitorimeii agrare, care e prada exploatării tuturor nătângilor mai marilor lor, să o organizăm, căci numai așa vom putea înainta pe calea dorită.

Sava S. Demian (Lugoj), se ocupă cu micul industriaș dela orașe, care încă nu trebuie se piardă din vedere organizația bazată pe lupta de clasă, ei nu trebuie să se organizeze contra clasei muncitoare, ci din contră, împreună cu aceștia, să lupte contra clasei capitaliste, pentru-că aceștia nimicesc micul industriaș și nu muncitorii. Propune și susține hotărârea congresului trecut, ca darea de partid să rămână și pe mai departe de 6 fileri.

După-ce mai iau cuvântul tovarășii **Ioan Budean, Aurel Cristea, Ioan Flueraș, Pavel Buciumean, Ioan Vițelar, Simion Laza, Teodor Moga, etc.,** urmează

Cuvânt de închidere,

ținut de tovarășul

Otto Ossenkop (Budapesta), care răspunde la toți tovarășii, ce au luat parte în discuție și roagă congresul să-i ia la cunoștință raportul și să primească rezoluțiunea. Precum susține propunerea, *ca darea de partid de aici înainte să fie de 4 fileri săptămânal.*

Ioan Vițelar (Budapesta) cere, ca propunerile, să rămână la punctul ultim de propuneri.

Se pune la vot, și propunerea tov. Vițelar pică.

Traian Novac (Timișoara), dă un adaus la propunerea Ossenkop, care sună astfel: *Secțiunile dela sate se trimittă din cei 4 fileri dare de partid, numai 2 fileri centrului, din care se supoarte speșele.*

Se pune la vot propunerea tov. Ossenkop, care se primește cu adausul tovarășului Traian Novac.

Propunerea tov. Demian pică.

Precum congresul ia la cunoștință referada tov. Ossenkop și primește cu unanimitate rezoluțiunea.

Se trece apoi la al 3-lea punct din ordinea de zi:

Dreptul de vot universal, egal, direct și secret,

pe care-l referează tov.

Sava S. Demian (Lugoj), care arată marca luptă, ce a avut de dus partidul socialdemocrat din Ungaria, într'un interval de circa 40 de ani de zile, pentru cucerirea celui mai elementar drept al poporului, *dreptul de vot universal, egal, direct și secret.* E drept, că încă nu e cucerit, dar totuși l'am adus la acel stadiu, ca să țină

cont de el, chiar și mulți din politicianii burgheziei, înființându-se în Ungaria chiar și Liga votului universal, din care fac parte pe lângă conducătorii partidului nostru și o mulțime de politiciani ai burgheziei, cari aranjează peste întreaga țară adunări peste adunări, arătând poporului însemnătatea votului universal, precum prepară poporul, ca să știe cum să lupte atunci, când timpul e bine venit, în *contra tuturor dușmanilor, pentru cucerirea dreptului de vot universal, egal, direct și secret.*

Totasesemenea am făcut și facem și noi. Sute de adunări am ținut și noi prin orașele și satele locuite de Români, unde am preparat pe proletariatul român gata de luptă, pentru cucerirea dreptului seu. Timpul de realizare a votului universal nu mai poate întârzia mult, până atunci, să ne întârim rândurile, ca la caz de guvernării iarăși vor a-l falsifica — à la Andrassy —, să fim în stare din nou a-l respinge, și a nu ceda, până nu se va realiza, *adevăratul drept de vot universal, egal, direct, secret și după comune.*

Proșterne apoi congresului spre primire următoarea

Rezoluțiune:

Congresul al VI-lea al muncitorimei socialdemocrate române, ținut în Sibiu, în zilele de 7 și 8 Ianuarie 1911, se indignază de mersul și ținuta guvernului de sub prezidenția grofului Khuen-Hédervary, față de *votul universal, egal, direct, secret și după comune* și pretinde și pe mai departe, să introducă în lege în cel mai scurt timp *dreptul de vot universal nefalsificat*, care lege e mai folositoare decât toate celelalte, atât pentru țară, cât și pentru popor.

Protestează mai departe congresul, contra mârșăveniilor pe cari le comite autoritățile față de acei, cari pretind cu energie acest drept.

În caz de nevoie, *muncitorimea va proclama greva generală, pentru cucerirea dreptului de vot universal.*

Fără nici o discuție, congresul unanim primește rezoluțiunea.

După aceea tov. preș. atrage atențiunea delegaților, asupra adunării de după amiază, și amână discuția pe seară la orele 6.

ȘEDINȚA DE NOAPTE.

După-cum amintim la începutul raportului, că Duminecă, în 8 Ianuarie după amiază, am ținut marea adunare populară de protestare în sala „Unicum“, din care cauză am fost siliți să amânăm discuția congresului în ședința de noapte.

După adunare delegații, împreună cu un mare număr de tovarăși și cetățeni se întorc la sala spațioasă, unde se ținea congresul, care într'un moment era tixită de lume. Se făcu liniște, când tov. preș. **Ioan Flueraș** deschide ședința la orele 5^{1/2}, seara și declară urmarea punctului 4 de pe ordinea de zi

Presă,

pe care a referat-o tov.

Aurel Cristea (Budapesta), care între altele spune: Onorat congres! Sunt 9 ani de zile de când a văzut în Ungaria lumina zilei, prima foaie, adevărat socialistă „Adevărul“ și care după toate greutățile ce le-a avut de împinat în acel interval lung, o vedem și astăzi — după 9 ani — ca o advărată faclă, ce cu razele ei strălucitoare luminează în întunerecul, întunerecului. Iar cinci ani de zile, dela apariția a douei facle „Glasul Poporului“. Presă socialistă, nici-unde nu e văzută cu ochi buni, din partea claselor burgheze și de guvernanti, pentru-că ea deschide ochii poporului subjugat, îi arată nedreptatea și fărădelegea ce o comit mai marii lui, față de el, precum îl cultivează și îi arată poporului calea ce duce la desrobire. Se ocupă apoi pe larg cu marea agitație făcută în acest an, în interesul foilor noastre românești, spunând: Un an întreg, ne-am pus toată forța ca să câștigăm suma de 800 abonenți ce

ne lipsea, ca cu data de cel mult 1 Ianuarie 1911, să apară una din foile noastre, ca foaie politică și săptămânală. Însă — durere — nu ne-a reușit. Deci am fost din nou siliți, să amânăm această chestie pe un timp mai îndelungat, cu speranța, că totuși chestia o s'o realizăm. Însă agitația, a avut totuși un rezultat, dacă nu tocmai mare totuși îmbucurător: 300 noi abonați la foile noastre, ceea-ce înseamnă 300 noi luptători, pentru sftul ideal al socialismului, precum un pas iarăși înainte. Însă nu pot trece cu vederea nici aceea, ca să spun franco, că mulți dintre tovarășii noștri, ce se țin mai conștienți, nu și-au implinit datorința, și n'au luat în considerare apelurile făcute de noi în interesul foilor noi, iar la critica foilor, ocupă locul prim. Le bună critica, care e adevărat critică, să ne implinim datorința — și-atunci să criticăm. Iar în al doilea rând, roagă pe delegați, când se vor întoarce acasă, să se pună cu puteri îndoite pe propagandă în interesul foilor noastre, cu câștigarea de noi abonenți, ca chestia foii săptămânale s'o putem realiza încă pe la mijcolul anului acestuia.

Apoi proșterne congresului spre primire următoarea

Rezoluțiune:

Având în vedere, că pentru luminarea și cultivarea poporului, cel mai bun mijloc ieste pressa.

Având în vedere, că un popor numai atunci este puternic, când este cult și numai atunci poate să ducă și o adevărată luptă pentru desrobire.

Congresul apelează la toți tovarășii ca să desfășoare o activitate cât mai mare pentru a răspândi foile „Adevărul“ și „Glasul Poporului“ printre poporul muncitor român și a le imputernici, fiindcă pressa ie una din cele mai de lipsă arme, de cari ne folosim în lupta noastră pentru desrobire.

Congresul invită pe toți tovarășii să ia parte la munca aceasta, ca în timpul cel mai scurt, să facem ca una din foile noastre, să apară ca foaie săptămânală și politică.

Urmează

Discuția

asupra presei, primul ce ia cuvântul e tov.

Sava S. Demian, care spune, că la foaia noastră scriu mai mulți tovarăși, slăbuți și mai bunicei. Însă comitetul de redacție în multe rânduri a dat articolașele mai bunișoare de-oparte, înlocuindu-le cu altele slăbuțe. Tocmai în mână țin un articol, pe care comitetul de redacție l'a respins, pentru-că ar fi prea lung. Face o critică generală foilor, spunând, că sunt slabe, și din cauza asta nici nu pot progresa. Apoi continuă: Foile nu-și au locul în Budapesta, pentru-că nu sunt la inima poporului. Cere congresului, să hotărască ca foile să fie în provincie, pentru-că cât de frumos ar fi, să fie o redacție socialdemocrată în centrul țaranului român, ca el să o caute și să-și spună plângerea (jalba) redactorului, sau comitetului regnicolar, cari apoi o să-i de-a explicații, cari ar fi un mare rezultat pentru mișcarea noastră. Însuși partidul central și-a dat învoirea prin hotărârea sa ca foile să meargă în provincie, totasesemenea comitetul regnicolar. Apoi proșterne spre primire următoarea propunere, din partea secțiunii din Lugoj:

Propunem, ca cu începere dela 1 Februarie st. n. 1911, foile partidului socialdemocrat ce apar în limba română „Adevărul“ și „Glasul Poporului“ să apară în Lugoj săptămânal, ca urmarea a acestei propuneri și redacția și administrația se fie în Lugoj.

Asupra acestei propuneri se începe o discuție aprigă, unii pro, alții contra, după care tovarășul

Otto Ossenkop (Budapesta), primește propunerea tov. Demian, însă cu propunerea următorului adaus:

Că foaia va merge numai atunci în provincie dacă să dovedește, că partidul a hotărât, ca foaia se meargă în provincie și să apară săptămânal.

Urmează discuția mai departe.

Traian Novac (Timișoara), spune, că nu tocmai aceea e răul, că foile noastre nu pot progresa, pentru că-s slăbuțe, ci cauza mai mare e, că nu apare săptămânal. În al doilea rând îi pune pedeci autoritățile și clericaliștii. Și el cere ca foaia să meargă în provincie în Lugoj, pentru-că aici hotărât își are și un mai larg teren de agitație și țanta mai degrabă o să și-o și îndeplinească. Aprobă propunerea tov. Demian.

Ioan Budean (Arad), spune, e trist, că partea cea mai mare dintre tovarășii noștri, nu-și cunosc chemarea. Nu ține foaia de bună. În al doilea rând locul foiei nu e bun în capitală, ci în mijlocul poporului român, în Lugoj, care e numai de țărani români încunjurat. Aprobă propunerea tov. Demian.

George Grădinaru (Brașov), face critică aspră foii, spunând, că chiar din cauza ei a trebuit aproape să se nimicească și secțiunea română din Brașov, critică comitetul de redacție, care de multe-ori nu a procedat așa, după-cum s'ar fi cerut, luând articole bune, însă prin prelucrarea lor le strica. Cere ca foaia se meargă în provincie, unde cu siguranță va și înainta.

Victor Brătălean (Brașov), spune, chestia, că organizarea din Brașov nu pentru aceea nu a înaintat, pentru-că foaia ar fi slabă, și pentru-că foaia a apărut numai de două-ori pe lună.

Ioan Vitelar (Budapesta), critică pe tovarășii cari cer foaia în provincie, spune, că tovarășii din provincie nu și-au făcut pe deplin datoria, pentru-că a face foaia săptămânală trebuie multe spese. De unde are să scoată tov. Demian și soții cautiunea? Însă în al doilea rând tovarășii din provincie n'au luat în seamă apelurile noastre. Să ocupă apoi pe larg și critică vorbirea tov. Demian.

Pavel Buciumean (Budapesta) face critică aspră vorbitorilor de mai înainte și susține ca foaia să nu meargă în provincie, de oare-ce a mai fost, și din cauză că nu a fost asigurată a trebuit să se întoarcă din nou la centru. Totodată nu crede tovarășilor din provincie, căci fără știrea com. regnicolar s'ar fi adus hotărâre între ei și partid care să le permită ducerea foii în provincie.

Otto Ossenkop (Budapesta), vorbește la fel ca tov. Buciumean, spunând, că nu crede, că partidul central ar fi înlăturat pe comitetul regnicolar și-ar fi făcut legătura cu tov. din provincie, căroră le dă sprijin să facă foaia săptămânală și s'o ducă în provincie.

Simion Laza (Cișineu), cere ca foaia săptămânală să nu mai întârzie mult, pentru-că țărani noștri — din al căror rând fac și eu parte — sunt învățați a ceti foi săptămânale și ce bine ar fi dacă ar apărea una din foile noastre săptămânal, atunci sunt sigur, că toți muncitorii de pământ din Cișineu și din întreg comitatul Aradului mai bucurosi abonează foaia noastră, pentru-că știe, că poate învăța ceva din ele, și nu va mai abona foile naționale pline de spanacuri.

Sava Demian (Lugoj), răspunde la toți tovarășii ce iau făcut critică vorbirei sale, spunând, că da el a fost la partid și a vorbit în chestiunea foii și cu regret aduce la cunoștința congresului, căci comitetul regnicolar nu știe nimic despre aceasta, pe câtă vreme, secretarii partidului central în promis lui hotărând, căci dă tot sprijinul ca să ducă foaia în provincie, să caute orașul potrivit, pe care l'a găsit de bun Lugojul și cu începere dela 1 Februarie 1911, una din foile partidului socialdemocrat ce apar în limba română, să apară săptămânală și politică.

Urmează

Cuvânt de închidere

ținut de tovarășul

Aurel Cristea (Budapesta), care spune: Onorat congres! Stimați tovarăși! Ați auzit invinuirii cu duzina ce s'au descărcat aici, asupra presei: „Foile sunt slabe“, „prin slăbiciunea lor, aproape să omoară secțiunii“, „în locul articolelor bune, sau pus cele rele“, „s'au stricat articole, prin prefacerea lor“, și multe altele în felul acesta au răsunit în această sală. Am spus de sute de ori, că de critică nu-i permis nimănui să se retragă, însă nu pot să mă supun și să iau de bună critica făcută de tovarășii din congres și a altora afară de aceștia, căci dâșii atunci când fac foaia slabă și-o critică, critică însuși articolele dlor slabe, cu cari au contribuit la slăbirea și mai mult a foilor. Deci fiecare să-și vadă bârna din ochiul seu ci nu scama din ochiul altuia. Toate celelalte invinuirii le resping, și pe viitor rog, ca acei tovarăși ce doresc a contribui cu scrisul dlor la foile noastre, ori-unde s'or afla ele în provincă s'au în capitală, să caute să scrie scurt și cu înțeles, căci numai atunci se va putea aștepta dela redactor, precum dela comitetul de redacție o foaie și mai bună, precum și mai variată. Rog să mi-se ia referada și rezoluțiunea la cunoștință.

Congresul fără nici o discuție ia la cunoștință.

Tov. preș. pune la vot propunerea tov. Demian cu adausul tov. Ossenkop.

Congresul primește cu unanimitate.

Urmează punctul al 5-lea

Cooperativele

pe care era să l refereze tov. **Ioan Flueraș** (Budapesta), și fiindcă timpul era înaintat, congresul hotărăște, ca această chestie să se discute prin foaie.

Urmează punctul al 6-lea

Politica comunală,

pe care o referență tov.

Otto Ossenkop (Budapesta), care după ce a arătat pe larg însemnătatea acestui punct, proșterne congresului spre primire următoarea

Rezoluțiune:

De oare-ce toată mizeria și toată neîndreptățirea de care suferă întreg poporul devine de acolo, că întreaga administrație și cârmuire, la orașe ca și la comune se află în mâinile claselor domnitoare și avute, și de oare-ce aceste conduc țara și toată administrația numai în folosul lor, de aici este neapărat nevoie ca clasa muncitoare asupra și conștientă, să caute pe toate căile posibile și legale să pătrundă ca membri în antistia comunală la sate și la orașe, ca ei însuși să pună mâna pe administrațiile comunale.

Având toate aceste în vedere, congresul al VI-lea îndrumă toate comitetele, ca regnicolar, comitatense și locale la o acțiune puternică în direcția aceasta.

Congresul fără nici o discuție, primește rezoluțiunea.

Urmează punctul al 7-lea

Lupta în contra clericalismului și a reuniunilor meseriașilor români din Ungaria,

pe care îl referență tov.

Pavel Buciumean (Budapesta), care după-ce se ocupă pe larg cu acest punct, arătând pe cler, ca cel mai mare contrar al înaintării culturale a poporului, în contra cărora trebuie să luăm lupta, precum contra reuniunilor meseriașilor români, pe- ste cari dominează tot clerul, și în cari muncitorul industrial e ținut strâns legat, ca să nu-și cunoască chomarea și să se organizeze pe baza luptei de clasă, spre a-și putea cuceri un traiu mai bun și mai omeneș și proșterne congresului spre primire următoarea

Rezoluțiune:

Având în vedere, că muncitorimea conștientă, luptă pe toate căile pentru desrobirea definitivă de sub jugul clasei domnitoare.

Având în vedere, că clasa stăpânitoare este împărțită în factori, pentru a-și putea susține privilegiile și ca-n urma organizației lor rafinate, poate să predomină asupra masselor mari de muncitori.

Congresul al VI-lea ține de datorie, că muncitorimea socialdemocrată română să lupte și ea în contra clericalismului care ieste un factor al clasei stăpânitoare cu drepturi economice și politice, a căror țintă este, ținerea în întunec a masselor poporului, prin organizațiuni și învățături clericale, ca astfel să supuié masele poporului muncitor serviciului clasei domnitoare.

Tot asemenea o luptă aprigă trebuie dusă de aici înainte spre slăbirea, sau chiar nimicirea reuniunilor meseriașilor români din Ungaria.

Congresul pretinde:

1. Deslipirea bisericeii de stat.
2. Ștergerea impunerii religiei în școli.
3. Secularizarea moșiilor clericale.
4. Religia lăsată ca chestie privată.

Congresul cu unanimitate primește rezoluțiunea.

Urmează

Alegerea comitetului regnicolar.

Donă liste au fost, una a tovarășilor din Budapesta, lista oficială, iar a doua lista secțiunii din Lugoj. Dar fiindcă s'a primit propunerea asupra presei, spre a merge la Lugoj și după o scurtă discuție, tovarășii din Pesta retrag lista oficială, astfel să primește lista secțiunii din Lugoj cu următorii tovarăși: **Sava S. Demian, Ioan Budean, Ioan Fărcaș, I. S. Herineanu, Ioan Trifan, Nicolae Petruș, Pompejus Geza Bănățanul.**

În comitetul de control s'au ales următorii tovarăși: **Traian Novac** (Timișoara), **Alexandru Andreiu, Dumitru Minea.**

După alegerea comitetului regnicolar, urmează punctul

Propuneri.

Traian Novac (Timișoara), propune, ca să se facă acții pentru susținerea foii, sau eventual înființarea unei tipografii, acția să fie de 25 coroane și care să se poată plăti și în rate săptămânale de 50 fileri mai puțin, mai mult se poate.

Congresul ține de bună propunerea și îndrumă nou alesul comitet, dacă i-o sta în putință, s'o ducă și la îndeplinire.

George Gradinarul (Brașov), propune, ca cu ocaziunea zilei de Întâiu Maiu, să se edea o foaie volantă ocazională și toți tovarășii ce se simt buni la scris, să-și de-a concursul.

Congresul îndrumă comitetul, că de-i va permite starea materială, să nu treacă din vedere realizarea acestei propuneri.

Nefiind altceva la ordinea zilei și timpul înaintat, tov. preș. după un scurt discurs agitatoric, declară al VI-lea congres, Duminică spre Luni, la 2 noaptea de închis.

Salutări congresului din străinătate.**America-de-Nord.****Cleveland, O.**

În numele „Federației române a muncitorilor români socialiști organizați din America-de-Nord“, secretarul general tov. **Axente Germani**, salută congresul și-i pofteste spor la munca pentru desrobirea proletariatului român din Ungaria. Salutul îl încoronează prin o scrisoare foarte aspră și frumoasă, pe care n'o putem da publicității, pentru-că nimerim la procuror, însă ne putem închipui durerea emigrantului, zicând cu lacrimi în ochi: *Departe de voi! Luptați cu energie frați! Azi-mâne și noi vom lupta, alături de voi!*

Hellena, Mont.

În numele muncitorilor organizați din Hellena-Montană și jur, salut al VI-lea congres socialdemocrat român din Ungaria.

Nicolae Cristea.

Erie, Pa.

În numele secțiunii române socialdemocrate din Erie, Pa., salut al VI-lea congres român socialdemocrat și-i poftim spor și succes la munca începută. **Bela Tohati.**

Berlin.

Muncitorimea română organizată din Berlin, salută al VI-lea congres român socialdemocrat din Ungaria, cu devisa: *La luptă muncitori români, pentru cucerirea drepturilor poporului.*

Mai mulți muncitori români organizați.

Paris.

În numele confrăților mei, muncitori români organizați aflători în Paris, salut al VI-lea congres român socialdemocrat și pe delegați, dela cari așteptăm o directivă sănătoasă, mișcării românești.

Cu salut frățesc: **Ioan Necșa.**

Salutări congresului din Ungaria.**Budapesta.**

Salut al VI-lea congres socialdemocrat român din Ungaria și-i poftesc reușită hotărârilor ce le va aduce. **George Budean.**

Bistrița.

Salut din adâncul inimei mele, discuțiile de mare însemnătate pentru viitorul mișcării românești, ale delegaților din al VI-lea congres român socialdemocrat din Ungaria. **George Bindea.**

Brad.

În numele secțiunii românești din Brad, salut al VI-lea congres socialdemocrat român, poftindu-i pacinice discuții, dar de mare însemnătate. **Ieremie Pop.**

Orăștie.

Cu durere, boala nu-mi permite se iau parte la discuțiile de mare însemnătate pentru viitorul mișcării noastre, de aceea prin telegramă, în numele secțiunii române și a grupei zidarilor din Orăștie, salut al V-lea congres socialdemocrat român și pe delegații acestuia. Cu salut frățesc: **Ioan Herța.**

Alba-Iulia.

În numele secțiunii române și a grupei zidarilor din Alba-Iulia, salut al VI-lea congres român socialdemocrat. **G. Muntean.**

Berini.

Deși departe de Sibiu, simțul și gândul mi-e în debaterile congresului, în numele muncitorimei de pământ din Berini și jur, salutăm al VI-lea congres socialdemocrat român. **Petru Marincu.**

Pecica.

În numele secțiunii române din Pecica, salutăm al VI-lea congres român socialdemocrat și-i poftim spor la munca începută. Cu salut frățesc:

George Dragoș Kitu. Ștefan Petrișor.

Toracul-Mare.

Salutăm al VI-lea congres român socialdemocrat, ce se ține în Sibiu. În numele muncitorilor români socialiști din Toracul-Mare și jur: **George Stantsav.**

Ezereș.

În numele muncitorilor români socialiști din Ezereș și jur, salut al VI-lea congres român socialdemocrat din Ungaria. **Ioan Marcu.**

„Adevărul“

și

„Glasul Poporului“

costă pe an: Pentru Austro-Ungaria 2 coroane. Pentru străinătate 3 coroane. Iar pentru America 1 dolar (5 coroane). Banii sunt a se trimite la adresa: „Adevărul, Budapest, VIII, Conti-utca 4.

„ADEVĂRUL“.

— Anul al IX-lea. —

Trecut-am mai un an. „Adevărul“, cu numărul de față intră deja în al IX-lea an de viață. 9 ani ni-s'ar părea puțin, însă în realitate e mult. Foarte mult. Cu mari jertfe s'a putut întreține. Mulți dușmani a trebuit să calce la pământ, cari i-s'a pus pedeci în drumul său ce l-a făcut pentru luminarea și cultivarea proletariatului român din Ungaria.

Nouă ani de-arândul a servit interesele muncitorimei române din această țară.

Nouă ani de zile a dus lupte crâncene în contra tuturor dușmanilor muncitorimei române din această țară.

Insă cu durere trebuie să declarăm, că muncitorimea română nu a părținit această foaie așa, dupăcum s'ar fi convenit. Apeluri peste apeluri s'au lansat în foaia „Adevărul“, muncitorimei române pentru a-i da sprijinul, ca să poată înainta și cu pași mai măreți, decât în trecut.

Ba era vorba, ca cu data de 1 Ianuarie 1911 să apară sau „Glasul Poporului“ sau „Adevărul“ ca foaie politică săptămânală, — însă durere — că aceste apeluri nu s'au luat în seamă de partea cea mai mare a muncitorimei române, nu au agitat îndeajuns pentru ea, ca să câștige acea sumă de abonenți pe care noi am pus-o în vederea tovarășilor, astfel am ajuns acolo, că suntem siliți ca să rămânem deocamdată așa dupăcum suntem.

„Adevărul“ o să caute ca să lumineze și pe mai departe ca foie lunară, totodată ca foie lunară să apere interesele muncitorimei române și să ducă lumina în întunec.

E trist, că stăm așa. Insă n'avem ce face. Nu e vina „Adevărului“, dar nici a noastră, că nu o putem să o facem să apară săptămânal, ci e vina tovarășilor din provincie, cari au teren mai mare decât noi în Budapesta pentru agitare în interesul foilor noastre și cu toate astea nu s'au interesat îndeajuns.

Deci, să căutăm pe viitor altcum să ne împlinim datorința față de foile noastre, ca cel puțin în decursul anului viitor să facem ca să apară una din ele ca foie săptămânală și politică.

Pentru aceea nu trebuie să picăm pe gânduri, că nicicând nu o fi prea târziu, numai voință să fie în noi și atunci aceea ce nu am putut realiza astăzi, realizăm mâine.

Mai bine să mergem după proverbul: „Mergi încet, ajungi departe“. Lucrurile nicicând nu trebuiesc forțate. Lucru forțat și grabnic nu merită o ceapă degerată.

Așa dară „Adevărul“, a intrat în al IX-lea an al vieții sale.

De aici înainte va căuta să fie și mai aprig decât în trecut. Va căuta și pe mai departe să lumineze muncitorimea română, azi încă inconștientă de chemarea ei, o va chema la lupta cea mare, pentru desrobirea întregii omenii.

De aici înainte va duce o luptă și mai aprigă decât în trecut, contra clericalismului, care s'a înleștat în cercul poporului român din această țară, nelăsând ca acesta să se lumineze, să vadă nedreptatea și fărădelegea, să-și vadă dușmanii.

„Adevărul“ și de aici înainte va fi o adevărată faclă, care va lumina ca un adevărat luccafăr în bezna întunecimei clericale.

Așteptăm însă dela tovarășii conștienți, ca de aici înainte, să facă o agitație mai energică în interesul foilor noastre a muncitorimei române în general, ca acea dorință pe care nu am putut-o duce la îndeplinire acum, ca una din foile noastre să apară ca foie săptămânală, cel puțin să o ducem la îndeplinire în decursul anului viitor.

Să nu fie muncitor român în această țară pe care să nu-l facem să nu aboneze foile noastre, să nu fie colibă românească din care să nu lipsească foile noastre, că nu-

mai așa vom putea duce la îndeplinire dorința noastră.

Cu atât mai vărtos cu cât știm, că foile noastre sunt cele mai ieftine și mai bune din această țară.

„Adevărul“ și „Glasul Poporului“ costă pentru Austro-Ungaria 2 coroane pe an. Pe o jumătate de an 1 coroană. Pentru străinătate costă 3 coroane pe an, iar pentru America 1 dollar.

Deci, pe lucru tovarăși, să câștigăm noi abonați la foile noastre!

DESTUL!

Am spus, am plâns și am cerut
Cu vorbe bune'n pace
Drepturi! pe cari moși-strămoși
Cerut-or cu răbdare — atunci...
Când, în loc de drepturi le-ați dat furci
Să apere țara de turci
Când în urma lor prin văi și lunci
Curgea sânge — nevinovat —
Pentru'n cuvânt d'un — „îngâmfat“.

După război le-ați dat drepturi
Orfanilor, cari au rămas?!
— Le-ați dat... să-și vadă de năcăz
Rămăși pe drumuri — nemâncăți...
Sătui de foame și oftări...
Când — „voi alegeți“ prin desfătări...
Sărbătoreți ziua de „Ieri!“
Ah! ce mișei a-ți fost ș'atunci!

Și acum!?
Grijiți! trecutul ne-a învățat
Ce-i de făcut, — cu cine — când!
Doar nu-i omul ș'acum nățâng
După atâta amar de timp!
Grijiți! veți pomeni cu noi, la voi
Vlăstari celor căzuți —
Prefacem din „Trecut“ — „Prezent“.

Una vă zicem de pe acum...
Să vă gândiți d'al norții drum!
Ce n'are să întârzie mult
Căci și pe jar de-l suflă mult
Scânteii răsar — și din scânteii
S'aprinde tot în urma lui...
Și arde până numai serum
Va rămânea din „voi“ pe drum!
George Budean.

Adunări.

Pecica.

Duminecă, în 15 Ianuarie 1911, s'a ținut o mare adunare populară, cu următoarea ordine de zi: *Votul universal. Alegerile comunale. Hotărârile congresului român.* La adunare, care s'a ținut în marele ocol al casei comunale, au luat parte mai multe sute de oameni.

Președinte al adunării a fost tov. *George Dragoș Kîtu*, iar notar tov. *Ștefan Petrișor*.

Oratori ai adunării au fost tovarășii: *Sava Ș. Demian*, *Ioan Budean* și *Emanuil Epescu*. Toți trei oratori au zbicuit aspru ținuta guvernului actual cu privire la chestia votului universal, precum s'au ocupat pe larg cu alegerile comunale și cu hotărârile aduse în al VI-lea congres român socialdemocrat din Ungaria, ținut în 7 și 8 Ianuarie în orașul Sibiu, la care se alătură rează întreaga adunare.

După adunare, secțiunea română din Pecica, a luat hotărârea de-a se respecta hotărârile congresului și recunoaște comitetul regnicolar ales de congres cu sediul în Lugoj, precum cere apariția foii săptămânale la Lugoj.

Streja-Cârțișoara.

Tovarășii din Streja-Cârțișoara, au înștiințat la pretore pe ziua de 9 Ianuarie o adunare populară. Pretorele însă a cerut dela tovarăși să-i spună cine are să fie oratorul, să-l legitimizeze. Tovarășii iau dus foaia „Adevărul“ și i-au arătat numele tov. *Aurel Cristea*, ca redactor responsabil, re-

cunoscut și de lege, acesta va fi oratorul. N'a luat la cunoștință. Le-a dat apoi în scris oficial, că nu permite adunarea de oare-ce spiritele sunt foarte agitate.

Iată, dreptul de întrunire, e o simplă jucărie în mâinile solgăbirăilor. Credem, că nu mult se vor mai juca d-nii cu el.

De-ale noastre.

Secțiunea română din Budapesta, aranjează, pe Sâmbătă 28 Ianuarie, o mare petrecere împreună cu reprezentăție teatrală și dans, declamațiuni etc., în marea sală a sindicatului tinichigiilor din Dob-u. Nr. 82, etagiul I. Intrarea liberă. Programul de persoană 1 cor., de familie (1 domn și 2 doamne) 2 cor. 40 fil.

Darea de seamă asupra congresului. Duminecă, în 15 Ianuarie, tov. *Pavel Buciumean*, delegatul secțiunii române din Budapesta, și-a ținut darea de seamă asupra congresului român ținut în Sibiu, în fața unui număr mare de tovarăși. După vorbirea tov. *Buciumean*, care a arătat încredințarea congresului, cu privire la propunerea tov. *Demian* spre a duce foaia și comitetul în provincie, au mai luat cuvântul tov. *Flueraș*, *Avramescu*, *Mihuț*, după cari tov. *Enciu* propune exchiderea tov. *Ștregar*, totasemenea tov. *Avramescu* și *Osiser* susțin la propunerea tov. *Enciu*, după care vorbesc contra propuneri tov. *Mihuț*, *Angheliescu*, îndeosebi cel din urmă spune: că ce cred tovarăși, că a exchide pe un om din mișcare, e o jucărie, mai cu seamă, când nu e dovedit că el în dauna mișcării a comis vre-o faptă ticăloasă. După asta tov. *Ștefănescu* propune în loc de exchidere, să i-se voteze tov. *Demian* neîncredere din partea secțiunii, se votează neîncrederea.

La secțiunea română din Mediaș tov. *Ioan Vițelar* a ținut Joi în 12 Ianuarie, o conferință asupra programului partidului socialdemocrat, care a fost ascultat cu mare atențiune de o mulțime de muncitori. Conferința a fost prezidată de tov. *Teodor Ciora*.

La casa comitetului regnicolar au mai încurs bani dela următoarele secțiuni: Dela secțiunea din Budapesta dare după mărci 22 cor. și 74 fileri. Dela secțiunea din Mediaș, dare după mărci 3 coroane, iar dela secțiunea din Lugoj 7 cor. și 12 fileri.

A apărut

„Calendarul Muncii“ pe anul 1911,

cu un cuprins bogat și variat. Se poate procura direct dela *Cercul de Editură Socialistă, București, str. Piața Amzei Nr. 26.* Prețul unui exemplar 35 fil.

Poșta redacției.

Mai multura. Cele trimise au rămas pe numerii viitori. Le vom publica pe rând.

Toți acei căror le-a expirat abonamentul, sunt rugați a-l reînnoi, căci în caz contrar suspendăm trimiterea foilor.

Dracia, Mediaș. Adresa centrului socialiștilor români din America-de-Nord e următoarea: Organizația muncitorilor români socialdemocrați, federația română din America-de-Nord, Cleveland, O. 6004 St., Clair Avenue.

I. Herța, Orăștie. Raportul trimis îl vom publica în nrul viitor.

Vuescu, Fripor. Nu noi suntem vina, că nu capeti foaia regulat, și cei dela casa comunală sau dela poșta de acolo, pentru-că odată vine foaia înapoi, odată nu. O să regulăm chestia.

Baltazar. Cu durero, însă așa ceva nu se poate publica.